

SLOVENSKI NAROD.

Izkaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petite vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Ganimo se!

IV.

Ko smo imeli uže pisan poslednji članek, priobčil je „Slovenski Narod“ iz spretnega peresa gospoda dr. Alfonza Moscheta članek podobnega obsega. Da smo se navzlic temu odločili priobčiti ga, ima svoj vzrok v tem, ker govorimo v njem o onej napačnej sramožljivosti, katera našemu kmetiskemu sinu jemlje veselje do vsacega družega dela razen poljedelskega; veseli nas pa videti, da smo si z g. dr. A. Moschetom jednacega mnenja o prepičlejši marljivosti naših ljudi.

A kako temu velikemu nedostatku priti v okom? Po našem mnenju nij za ozdravljenje te — rekli bi — narodne bolezni družega sredstva, ko širjenje omike mej prostim narodom in ustanovljanje društev, v katerih bi kmetijski in rokodelski stan dobival blage zabave. V tacih društvih naj bi se čitali domači časopisi ter razpravljale gospodarske stvari in politične dogodbe: nikakor pa bi taka društva ne smela biti uravnana po izgledu naših čitalnic, katere s svojimi plesnimi zabavami in mnogokrat primerno dragimi besedami pač ugajajo mestnim razmeram, ne pa oni po deželi, ker bi priprostega človeka napeljevali k potratu, namestu ga od iste odvracati. Mnogokje so društva, kakor jih mi mislimo, veliko koristila. Poznam vas na Slovenskem, katera je nekedaj bila na slabem glasu zavoljo pobojev, ki so se mej surovimi fanti skoro vsako nedeljo po gostilnicah dogajali; sreča pa je hotela, da je dobila pametnega, za svoj stan izobraženega kmetovalca za župana in ta, dasi županuje še le sedem let, prestvaril je vročerkvno mladino in zapravljuje može tako do dobrega, da se o ka-

kem poboji v njegovej županiji uže dolgo nij slišalo in da za gostilničarje ob nedeljah nij več take žetve, ko prej. In kako je to dosegel? Začel je vabiti s početka nekatere k sebi, katerim je čital iz novin ali jim pa pripovedoval o dogodbah, katere so se v pretečenem tednu po svetu dogodile. To se je poslušalcem dopadalo. Prihodnjo nedeljo imel je uže več poslušalcev in množili so se mu od tedna do tedna. Pri tem se je čitalo tudi marsikaj poučljivega in uganila v pogovorih mnogokatera, ki je pozneje bila na korist kmetovalcem.

Jednako blagodejno vplivalo je tudi ka toliško politiško društvo v Konjicah na Štajarskem, katero je s svojimi popotnimi shodi spodbudilo prebivalce konjiškega okraja, da se zdaj praviloma ob nedeljah shajajo ter poleg čitanja časnikov mirno in pametno razgovarjajo, namestu da bi po gostilnicah popivali in se prepirali.

Kranjska dobila bode po prizadevanji kmetijske družbe svojega popotnega učitelja. Goriška in Istra ga uže imata. Ti učitelji, kateri prepotujejo cele dežele, storili bi našemu narodu veliko uslugo, ko bi v svojih predavanjih napeljevali ob enem ljudstvo k snovanju kmetijskih bralnih društev ali vsaj spodbujali jih k nedeljskim mejsebojnim shodom, se ve da ne po gostilnicah.

Utegnilo bi se nam ugovarjati, da bi taka društva ali taki shodi bili sicer koristni za pospeševanje izomike in za širjenje vednosti, a na marljivost posameznikov, da bi ne imeli nikacega ali vsaj ne posebnega vpliva, ker se nasprotno vidi pri kmetovalcih, ki so po več časa mestne šole obiskovali ali mestno življenje okusili ter si tam pridobili večjega duševnega obzora, da so za svoje gospodarstvo

in, ako so rokodelci, za svoje rokodelstvo dostikrat čisto nebrizni.

Dasi poslednje priznavamo, ker je čisto naravno, da človek, ki se je po mestih omehkužil, ne bode ako ga okoliščine zopet primorajo lotiti se težkega dela, tega opravljal z veseljem in vztrajnostjo; prepričani smo pa vendar, da bi napredek v izomiki na prvotnega kmetovalca ali rokodelca blagodejno vplival, kajti z večjo inteligencijo rastlo mu bode tudi spoznanje, da le marljivost je oni talisman, s katerim je vsacemu človeku lahko mogoče vzdigniti zaklad blagostanja.

Naš narod živel je doslej v materialno dosti ugodnih okoliščinah, za to Slovenec — razen Kraševca — nij tako hitro z malim zadovoljen, kakor primerno marljivejši Slovak ali Italijan; da se pa človek privadi vzdržljivosti in zadovoljivosti, za to nij neobhodno potreba revščine in nadloge, temveč v prvi vrsti neke stopinje inteligentnosti. — r.

Avstrijski obrtni shod na Dunaji.

[Izv. dop.]

Na sv. Leopolda dan zbralo se je blizu 4000 obrtnikov v velikej dvorani „Musikvereinssaal“, da so se posvetovali, kaj je krivo vedno hujšemu hiranju malega obrtništva in in kaj je treba storiti, da mali obrtniki ne izginejo popolnem v boji z velikim združenim kapitalom. K shodu so prišli obrtniki z Dunaja in okolice in delegati z dežele, tudi Ljubljana je bila zastopana po tiskarji A. Kleinu in krojači Železnikarji. Razprave so bile prav zanimljive in poučljive, ker se je pokazalo, da tudi mestno prebivalstvo, kajti ravno mej tem je največ obrtnikov, začne spoznavati, da z liberalnimi frazami mu nič pomagano nij in da se je liberalna stranka obrtnikov le spominjala,

Listek.

Slavnostni govor

pri svečanosti

Štefana Modrinjaka.

Govoril Božidar Raič v Dravskem Središču na 25. den meseca septembra 1881.

(Konec.)

Neprijeten je po takem naš položaj, — kaj smo čineči? Boriti se je trebe vsem zakonitim orožjem; po marljivem čitanju nabirati si potrebnih znanostij; razplamenjati in neprenehoma iskriti ljubezen do svoje slovenske domovine, posebno pa do lepega slovenskega jezika, kateri je duša narodu, zrcalo običajev merilo uma, duše in narodnih lastnostij. Značajnost je treba ostriti, — kaj pa je značajnost? Značajnost je trdna in neupogljiva volja

svoj kan kljubu različnim oviram in teškočam truditi se doseči, ako tudi moke in trpljenja nastope; in ako se na tak način trudi, priboriti si pravice in blagostanje svojega naroda, imenuje se taka stalna srčnost značajnost. Vzglede: Naša slovanska apostola Ciril in Metod učila sta pred tisočoj leti pravoverstvo naše prednike v posvečenosti staroslovenščini, in spevala daritev sv. meše v naščini, a nemški nevoščljivi in lažnjivi škofje so nja v Rimu zažigali, ka krivo vero učila in v nekem divjaškem jeziku sv. mešo prepevata. Zbog tega bila sta poklicana k svetemu oču na odgovor. Ciril poln srčnosti in dobre vesti govoril je v Rimu navzoči papežu Adrijanu in pred velikim zborom glasovitih učenjakov tako: Pisano je: vsi jeziki imajo hvaliti gospoda, za kaj na me mrzite zato, ka sveto vero slovenski učim in službo božjo slovenski opravljam? resnično ako bi slovenski narod bil latinski ali

grški znal, jaz bi bil v teh jezikih govoril, ker pa nijenega teh ne razume, storil sem to, kar na meni grajate in mnogo ljudstva pridobil za gospoda. Ves zbor je ostrmel nad temi resnimi besedami in Adrijan, prepričavši se o njunej pravovernosti, odobril je slovensko bogoslužje, ter oba posvetil v škofa, june učence pa v duhovnike in dijakone, a nemški nevoščljivi škofje, črteči blagoglasno slovenščino, kot lažnjivi tožniki ostali so v črnej sramoti.

Špartanka, mati treh sinov, v ktere je polagala ves svoj ponos in upanje, popita pri tekešega v mesto vestnika: kaj dela naša vojska? kaj moji sinovi? Vestnik odgovoril je vzdihnóvši: vsi trije so ubiti. Po takem je naša domovina zgubljena? Ne, ona je rešena, poslavlja se nad sovražniki. — Dovolj, rekla je Špartanka, pojdem. — Kamo? V molilnico hvale dajat bogovom. Glej moč ljubezni k domovini: koga je prevladala? Materinsko srce!

kadar jih je potrebovala za glasovanje pri volitvah. Dunajski židovski listi zategadelj nekako kislo gledajo gibanje obrtnikov ter jim po svoji navadi očitajo, da delajo za reakcijo in proti svobodnim načelom.

Obrtniki pa tudi niso držali jezika za zobmi, temveč skoro vsi so v svojih govorih dunajsko žurnalistiko pikro napadali, češ, da listi o Sam Bernhardu in tacihi čenčah cele strani pišejo, za shod obrtnikov pa še par vrstic nimajo. Neki Haslinger iz Welsa je dejal, da, kakor žurnalistika prezira obrtnike, naj tudi oni prezirajo te velike dunajske liste ter jih naj ne podpirajo z naročevanjem. Spet drug govornik je dejal, da mesta so vsigdar liberalno volila, a zato nobene zahvale niso žela, in ko so v borbi za svojo eksistenco se obrnila do liberalne stranke, jih nikdo ni hotel poslušati. Več govornikov se je obrnilo do državnih poslancev, katerih je nekoliko prišlo poslušat, — videli smo med njimi g. grofa Belcredija, predsednika obrtniškega odseka, dr. Vošnjaka itd. — naj brez ozira na narodno in politično mnenje skupno in složno v tem materijalnem vprašanju v prid obrtniškega stanu iščejo po pomočnikih, kako zabraniti njega popolni pogin.

Poslednji govornik Leiter z Dunaja pa se je spravil na jude in dejal, da judovske plemo najbolj uničuje obrtniški stan. Burno odobravanje po celem dvorani, židovski žurnalisti se plašno pogledujejo. Gospod državni poslanec Löblich, kositarški mojster in poročevalec obrtniškega shoda, sicer v končnem govoru izreka obžalovanje, da se hoče celo vrsto ljudij iz ozkih konfesionalnih ozirov napadati, a od vseh strani se mu ugovarja in nasproti kliče: Proč z judi! da hitro popusti ta nevarni predmet in kratko priporočuje resolucije, ki so se potem jednoglasno sprejele. Dunajski listi o tem, kar se je govorilo pri obrtniškem shodu, denes prav kratko in površno poročajo. Pozna se jim, kako sitno jim dé to obrtniško gibanje in kako malo se strinja z njihovimi veliko-nemškimi vzori.

Najbolj jih pa peče, da se pri celem shodu niti jedna grajalna beseda ni izrekla proti zdani vladi, a grajale so se prejšnje vlade, ki so upeljavale obrtniško svobodo in dotične postavle samo prepisavale pri družih državah. O napadih na dunajsko žurnalistiko in na jude skoro vsi listi molče, zlasti „N. fr. Pr.“ in stara „Presse“. Zdej se bodo vsaj tudi nemškimi obrtnikom oči odprele, kje so njihovi pravi prijatelji in kje tisti hinavci, ki jih hoté rabiti

Ruska bila je na početku 17. stoletja v hudej pogibli, sovražniki od zvonaj, prepiri in razdvoj doma; večina velikašev in boljarov privolila je pismeno, podvreči se neprijatelju, samo želja je še bila, dobiti privoljenje in podpis duhovnega glavarja Hermogena, očaka Moskovskega, in ta poprašan o svojem mnenju odgovoril je, da zameta jihovo pitanje. Razdivjani sovražniki grozili so mu se umoriti ga, on pa jim je rekel: vi morete ubiti moje telo, a moja duša ni v vaših rokah. — Oni razjarjeni trgajo z njega zlato opravo, slačijo svetejši obleč, nalagajo na njega verige in okove: on je samo obžaloval, ka mu je bil iz desnice vzet križ, katerim je blagoslavljal narod, da stoji veren za očevino. Vrgli so ga v globoko tamnico: on je samo pomiloval, ka ne more v hramu božjem povzdigati pred narodom svojih rok k Vsevišnjemu za srečo domovine. Trapili so ga gladom, močili žejo; pa niti teški lanci, niti gosti mrak, niti glad, niti

samo za svoje sebične namene in v večje proslavljenje judovstva.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 18. novembra.

Gospodska zbornica se je včeraj zopet sešla. Na dnevnem redu so bili postavni načrti o komasaciji in arondiranji zemljišč. Minister grof Falkenhayn je, govoreč o teh postavnih načrtih, dejal: „Najti se morajo sredstva, da se dá možnost lastniku zemljišča, da večji del svojih dohodkov more zá-se pridržati, da more konkurenci inozemstva nasproti stopiti in da bremena in potrebščine državne lažje prenašati more. Korist teh postavnih predlog je evidentna. Kar se tiče potrebe teh predlog, je nedvomno, da je stan kmeta slab in postane še slabjši, če se mu ne pomore. Vlada je uže tem povodom v onej zbornici predložila v to mer predloge, da se korak za korakom zopet pridobi, kar se je izgubilo: blagostan kmeta.“

Zdej zopet listi govoré, da pride za ministra za vnanje zadeve grof **Kalnocky**. Koliko je resnice na tem, se ne vé.

O dogodjajih v južnej **Dalmaciji** prinašajo listi naslednje vesti: Trume roparjev so došle iz Hercegovine v Krivošijance in tam oropale več poslopij. Deželni namestnik je takoj storil potrebne korake.

Vnanje države.

V **Carigradu** vršila so se pogajanja med Rusijo in Turčijo o vojni odškodnini, katero ima dati slednja Rusiji. Ta pogajanja so se začetkom vršila jako mirno in pričakovati je bilo povoljnega izida, a pozneje je prišel vanje bolj sovražen duh. Doseglo se ni nič ugodnega.

V **Irskem** je ljudstvo še vedno jako nezadovoljno, a pričakuje se, da bode bolje, ko se uravna in določi najemščina. V soboto je bil zadnji dan za vlaganje prošenj za uravnajo najemščine in izročilo se je 45.000 prošenj. Vlada je resno vzela v roke to delo.

Francozi se potegujejo iz **Tunezije** nazaj. Kaže se, da se tudi drugo dejanje te drame kmalu konča.

Dopisi.

Iz Trsta 10. novembra. [Izv. dopis.] (Kako je cesar sprejel tržaškega zastopnika v delegaciji; naše nade in naše nadloge; zmes.) Pri poklanjanju avstrijske delegacije je nam presvitli cesar izbudil nove nade, kajti smemo se zanašati, da se bodo tudi uresničile njegove besede. Pri sprejemu je cesar nekaj dalje se mudil pri tržaškem zastopniku Teuschlu ter se je z njim pogovarjal o tukajšnjih kupčijskih razmerah in zlasti o pojemanju gmotnega blagostanja v Tr-

žeja neso mogli pripraviti ga k temu, da privoli v podjarmljenje svoje domovine; on umira in poslednji jegov vzdih je bil molitev za rešitev očevine! Oj blagi Hermogen! vsa tvoja čast in oblast duhovna ni te na toliko povzdignola na nebesih ni na zemlji, kolikor tamnica in lanci.

Naglo razglasila se je vest o njegovej častnej smrti po mestih, vesnicah in po vsej domovini; vseh srca razplamenela so od srda in maščevalnosti (osvete); ljudstvo se je združeno vzdignilo in pregnalo sovražnika, ter tako po žrtvovalnem vzgledu očaka Hermogena osvobodilo domovino. V tem starčku vidite pravi vzor čiste ljubezni k očevini, bodi nam vedno na vzgled tudi v najhujših neizgodah.

Dnes v slavljenji poštovanega pesnika slovenskega, Štefana Modrinjaka, obečajmo skupno pod milim nebom sveto obljubo, da ostanemo, dokler bode duha v naših telesih, verni svojemu slovenskemu narodu in slovenskemu

stu. Presvitli cesar ga je namreč vprašal: „Kako gre v Trstu? Ali še vedno slabo?“ Zastopnik Teuschel odvrne: „Da, Vaša svetlost, še zmirom kaj slabo. Trst vedno bolj pojema“. Na to cesar: „To dobro vem in jako me žali, kajti Trst mi je močno pri srci. Reči moram, da so Trst močno zanemarjali — in zdaj se mora kaj storiti zanj, tudi sem uže ukazal vse potrebno, da se bode mestu pomagalo.“ Zastopnik Teuschel: „Ogrsko pogajanje (konkurenca) nam je veliko škodilo, izvažanje blaga preko Reke se je pomnožilo za 400 odstotkov.“ Na to cesar: „Ogrov pač ne moremo zavirati, da ne bi podpirali svojega pristanišča, res so premnogo storili zanje.“ Zastopnik Teuschel: „Ogri čvrsto postopajo, ker dobro vedo, kaj hočejo.“ H koncu cesar: „Upajmo, da bodo bodoče naredbe hasnile Trstu — a prav naravno je, da tudi državni zbor kaj zanj stori.“ Te besede presvetlega cesarja so nam lehkó določen načrt (program), po katerem namerava zdanja vlada dunajska postopati, da bi se zboljšalo gmotno stanje najiminitnejšega tržišča v Cizlajtaciji, da bi se zavrló daljno pojemanje tržaške velike kupčije. Res nekako čudno se je moralo zdeti ustavovercu Teuschlu, da ga cesar zavrača na namere in bodoče naredbe svojega zdanjega ministerstva, ki je vsem ustavovercem najhujši trn v peti. Besede presvetlega cesarja so morale pač prečudno zvoneti po ušesih ustavoverskega zastopnika Teuschla, ki je le dobro teden dni poprej v tržaški obrtni in kupčijski zbornici preobširno razkladal svojo politiko, — svoje minolo in bodoče postopanje v državnem zboru ter kot zagrizen nemški ustavoverec hudo ropotal čez zdanje ministerstvo ter ostro obsojal vse dozdanje vladno ravnanje. O tem predolgem govoru bi bil uže oni dan rad poročal „Slovenskemu Narodu“, a opustil sem bil, ker je svoje predale moral polniti z veliko važnejšimi govori in dogodki v kranjskem deželnem zboru. Tudi denes ne mislim vam podajati tega govora, ki z vsako besedo kaže zastopnika Teuschla kaj strastnega nasprotnika zdanjemu ministerstvu, ki ima po besedah presvetlega cesarja nalogo mir storiti med avstrijskimi narodi. Ta Teuschlov govor nam zopet očitno priča, kako šušmarijo more izustiti slepa politična strast, ki boža le nemške ustavoverce, a drugačemiselnikom in drugim nenemškim narodom ne prizna najmanjše pravice. Vrhunec čudovitega nasprotja in nezmisli je dospel Teuschlov govor v kupčijski zbornici z glasovitim geslom „Justitia

jeziku, da bomo naščino povsod na Slovenskem rabili in brez strahu zahtevali od vsake pisarnice, vsake učilnice, vsakega ureda, vsake gospodske na Slovenskem, da se ga poslužuje vse za Slovence v pismu in besedi; slovesno se zaverimo, da nikdor nas Slovencev v nemškutarstvo ne zaleti; stari šemigavci pa se naj poprave in spokore, inace mahne po njih Modrinjakova batina: „Rjav kakti Judaš bodi, naj te pes za plotom je, med Slovence naj ne hodi, kdo prav Slovenec ne“. Vsak bodi pošten in iskren sin lepe naše domovine, čist slovenski narodnjak; vrle naše matere in zale dcerke vsekar častne Slovenke.

Živela lepa naša domovina, da je skoro zedinjena in brez vsake rane! Slava našem slovenskemu jeziku! da, kakor mu ustavni zakon dopušča, njegov glas obvelja po vseh končinah in krajinah slovenske očevine. Živelo skupno Slovenstvo! živelo Slovanstvo!

fundamentum regnorum". Ta navedena giasilka je pač očitno v zobe bila vse druge trditve državnega poslanca gospoda Teuschla. Zdi se mi, kot da bi bil presvetli cesar poznal njegov dolgi govor, poln pritožb zoper zdanje ministerstvo, ter ga pri omenjenem sprejemu nalašč malo po prstih krenil. Za Boga, kdo bi mnogoletno, več nego desetletno hiranje Trsta, tržaške kupčije pripisoval v greh zdanjem ministerstvu, ki je komaj v roke dobilo državno krmilo. Kdo bi od zdanjega ministerstva mogel zahtevati, da bi bilo v kratkem času svojega poslovanja zboljšalo in storilo za Trst vse, kar so prej ustavoverna ministerstva skozi celih 13 let neprestano zanemarjala. Kaj takega mora zahtevati le zaslepljena politična strast ustavoverskega poslanca Teuschla in njegovih somiselnikov, ki so pri dotičnej priliki ploskali njegovemu govoru ter tako očitno odobraval hude napade na zdanje ministerstvo. Gospod Teuschel je bil uže leta in leta vso dolgo ustavoverno dobo zastopnik mesta, prav za prav kupčijske in obrtne zbornice tržaške ter je bil neprestano mnogočislani in božani privrženec vsemogočne ustavoverne stranke v državnem zboru in topli podpiratelj mogočnega ustavovernega ministerstva, da bi bilo sezidalo toliko zaželjeno drugo železnico iz notranjih dežel v Trst. Zlate resnice je govoril presvetli cesar rekoč gospodu Teuschlu: „Res Trst so močno zanemarjali.“ A možato in pošteno nij, da ustavoverec g. Teuschel pregrehe in zamude ustavovernega ministerstva in mnogoletne poprejšnje ustavoverne večine v državnem zboru podtika zdanjem ministerstvu in zdanjej večini v državnem zboru. V prvem trenutku ta dva tudi pri najboljšej volji pač ne moreta popraviti, kar sta poprejšnja v teku trinajstih let pregrešila in zanemarila. Kje je bil mnogoveljavni ustavoverec Teuschel takrat, zakaj se nij zdatno potegnil za Trst, ko je njegova vsemogočna ustavoverna stranka na Češkem, Moravskem, Šlezkem in še po nekotnih pokrajinah zidala železnice mej najneznatnejšimi mesti, mej malovažnimi gnezdi, zato ker so dotična nemška mesta ali nemškutarska gnezda bila volišča nemškim ustavakom. Na državne stroške so jim ti ustavaki dajali premije, a za ceste in železnice v drugih nenemških deželah v resnici potrebne se pa še zmenili nijso. Zakaj nij takrat tožil ustavoverec Teuschel, kako ustavoverno ministerstvo in ustavoverna večina državnega zbora zanemarija Primorsko in zlasti za celo Cislajtanijo preimenitni Trst. Takrat, takrat je bilo treba železo kovati, ko je bilo razbeljeno. A kaj je ustavoverskej pristranosti mar blagor dežele in njenega poglavitnega mesta. Ko bi bil gospod poslanec kupčijske in obrtne zbornice toliko vnet za pravi blagor Trsta in Primorske, bil bi pač pri onem dolgem govoru v kupčijski zbornici nasvetoval, naj se prosi ministerstvo in državni zbor, da prej ko moreta skleneta in sezidata podaljšek Rudolfove železnice od Loke do Trsta. Zato je mož imel dovolj prilike, tudi onikrat ko se je dr. Vicentini v kupčijski zbornici bil oglasil za rečeno železnično črto. Zakaj nij takrat g. Teuschel podpiral Vicentinijevega nasveta, ter nam vzbudil nad v boljše bodočnost. A zdi se mi, da tega ustavoverni g. Teuschel nij hotel, ker nij po godu gosp. namestniku ustavovercu Depretisu, kateremu se po besedah poslanca dr. Tonklija v zadnjem državnem zboru ima zahvaliti za mastno službo v javnih zakladnicah! Močno sem se čudil zadnjemu sklepu kupčijske in obrtne zbornice goriške o

tej železnici. Ti možakarji zahtevajo, da bi se zidala železnica čez Predel po Soškej dolini v Gorico, a kdor pozna zavezo mej Ritterji, Bekmani in Depretisom, pojasnil si bode lahko oni sklep, ter ga ne bode pripisaval samo ožjemu domovinoljubju. Čudim se le, da se oglašajo s takim sklepom, ko so vender ustavaki celih 13 let samovoljno vladarili, a ne sklenili, ne sezidali predelske železnice, ampak sezidali so železnico čez Pontablo. Naj si bi odborniki kupčijske zbornice goriške vsaj na velikem zemljekazu Vodopivčevem ogledali svet in dotično njega lego in prevideli bi bili na mah, da tik pontabelske železnice državi nikakor ne kaže zidati železnice prek Predela. Pristavljeni drugi sklep — ali naj se železnica iz Loke podaljša poleg Idrije na Goriško (Tolminsko) ter od sv. Lucije po Soškej dolini sezida do Gorice. A tudi ta črta ne ustreza povsem zahtevam občnega državnega gospodarstva, nikakor pa ne onim mnogostranskim nameram, ki bi rade Trstu in celej Cislajtaniji na korist ustvarile najkrajši podaljšek Rudolfove železnice do Trsta. Ko bode ta preimenitna proga izdelana, bodo čez kaj let zaradi kupčijskih in vojaških razmer gotovo mislili, kako bi od nje izpeljali črto ali po cerkniškeji ali pa po idrijskeji dolini proti zahodu do sv. Lucije, od todi gori po Soškej dolini do Kobarida in dalje prek Sela v Staro mesto (Cividale) na Laškem. Zato pa je vse hvale vreden sklep narodnega shoda zadnje nedelje v bližnji Dolini, — naj mu je uže pritrnilo 2000 ali 4000 ali 6000 ali 8000 ljudi. Zbran narod je pod predsedništvom državnega poslanca Nabergoja sklenil, naj se naroči državnemu zboru, da prej ko mogoče sezida najkrajši podaljšek Rudolfove železnice iz Loke do Trsta. Kar je v resnici koristnega in kar je mogoče doseči, to naj le poudarjamo, drugače delamo le zmešnjavo in zaviramo toliko potrebni napredek, kot je to s svojim sklepom storila kupčijska in obrtna zbornica goriška. Ker je tudi deželni zbor koroški po nasvetu poslanca Mühlbacherja sklenil jednako prošnjo do deželnega zbora na Dunaji, nadejamo se lahko, da bode to preimenitno vprašanje o podaljšku Rudolfove železnice do Trsta v državnem zboru prišlo na dnevni red. A dalje bodem to razpravljel v bodočem dopisu, ki bode z nova kazal, kako Ogri na Reki spodrivajo tržaško veliko kupčijo.

Za skleneno razstavo v bodočem letu so do sedaj, to je do 9. novembra, nabrali 108.598 gld. in 100 frankov (tej svoti pa nij prištet določen mestni donesek 15.000 gld., niti oni naše kupčijske in obrtne zbornice 40.000 gld.) Sedaj darovi le počasi kapljajo. Huje pa se godi nameravaneji loteriji, ki bi s srečkami imela nabrati še drugi za razstavo potrebni denar. V Trstu je nijso mogli oddati nobenemu podjetniku; na to so se bili obrnili na Dunaj, — a tudi tam se jim nij posrečilo. Sedaj se pogajajo z Italijo — z Milanci — pravijo, da bi ti prevzeli imenovano loterijo, če bi v to privolila italijanska vlada, če bi privolilo italijansko ministerstvo srečke prodajati po Italijanskem. Ker se naši (avstrijski) in laški državniki toliko sladkajo drugi drugim upajo nekateri, da bode laško ministerstvo privolilo v vse, kar bi le avstrijskeji vladi bilo po godu. Pa naj se ta stvar razmota kakor hoče, nevšečna, nespodobna je časti avstrijskega cesarstva, da bi taka lokalna avstrijska razstava odvisela od laške vlade in Lahonov samih, če bi hoteli oni srečke kupovati ali ne. A dosta o tem, da ne bode zopet kakov ne-

poklican modrijan zaklical, da dopisnik „Slov. Naroda“ podira bodočo — nameravano tržaško razstavo. To dopisniku še nikdar nij prihajalo v misel, kajti doslej je le bolj ko mogoče objektivno poročal o dotičnih pogovorih, sklepih in dogodkih. Gotovo tej revci dopisnik „Slov. Naroda“ ne bode nikdar ustrezal, ker mu neče naklanjati prazne hvale; — a dosta o tem. Göthe pravi na nekem mestu:

Es will der spitz*) aus unserm stall
uns immerfort begleiten,
und seines bellens lauter schall
beweist nur, das wir reiten.

Oni dan je glasovita „Allgemeine Augsburger Zeitung“, prijavila iz južne Avstrije (Südoesterreich) prečuden sestavek: „Ein slowenisches Plaidoyer für Versöhnung und Germanisirung“, po katerem bi bil neki veljaven Slovenec iz Trsta v neke posebnej slovenskeji knjižuri svojim rojakom priporočal, naj se prej ko mogoče ponemčijo in polasčijo. Zarad pomankanja prostora denes dosta o tej čudoviteji izjavi — knjižuri, po katereji sem zastonj povpraševal različne prijatelje in znance.

Blagemu vladiki, kot sem uže parkrat na kratko poročal, je zdaj precej odleglo; — upajmo, da Bog popolno zdravje povrne možu, ki je živel in le živi svojemu svetemu poklicu in svojemu narodu. Njegova izguba bi pri zdanjih vladnih razmerah in namerah bila velikanska nesreča za primorske Slované.

*) Primerno bi bil Göthe rekel „Spitzel“.

Domache stvari.

— (Vabilo.) Znanstveno društvo „Slovenska Matic v Ljubljani“, katereji „je namen, slovenskemu narodu pripomoči do omike s tem, da primerne knjige v slovenskem jeziku na svetlo daje ali vsaj podpira, da se izdada“, vabi najljudneje vse p. n. rodoljube, ki želijo letošnje knjige prijeti jin v letošnjem imeniku družtvenikov slovenske Matice natisnjeni biti, pa še nijso poslali ustanovnine ali letnine, da jo pošljejo do 15. decembra 1881.

„Nov.“

— (Jednajstletni fant je 14 letnega učenca usmrtil.) Piše se nam: Dne 14. oktobra vračal se je 14 letni učenec, drugega razreda tukajšnje velike realke, z imenom Tone Pavlič, domov iz šole. Deček jako priden, jeden prvih učencev v svojem razredu, hitel je proti stanovanju očeta, ki je železnični čuvaj na južnej železnici, v čuvajski hiši jedno nadstropje visokeji tik ceste na Rožnik, kjer je pred 25 leti počil kotel lokomotive. Ko pride Anton Pavlič na Rimskeji cesti, do poslopja, kjer je vojašnica deželnih bramborcev, zaleti se v njega brez vsega povoda jako malopridni jednajstletni Henrik Walda, učenec četrtega razreda mestne šole na Cojzovem grabnu, ga udari z noževim držajem po nosnej kosti tik levega očesa, potem pa steče. Učenec Anton Pavlič gre domov in takoj prične tožiti svojim starišem o bolečinah v glavi. Poklicani zdravniki spoznali so kmalu, da je rana jako težka. In v istini, ubogi Pavlič umri je ravno mesec potem, kar ga je bil jednajstletni maloprida Henrik Walda udaril. V sredo dopoldne je sodnijska komisija truplo mladega učenca secirala, in pokazalo se je, da je prišla po udarci kri v možgane, ki so vsled tega pričeli gniti. To pa je pouzročilo smrt jako pridnega in nadarjenega učenca, po katerem žalujeta mati in oče.

— (Iz Črnomlji) se nam piše: Njih eksclenca g. ministerski predsednik Edvard grof Taaffe je za ustanovitev prostovoljne po-

žarne brambe v Črnomlju zdatno podporo 25 gl. blagodušno podariti blagovolil. — Slavno vodstvo kranjske hranilnice v Ljubljani je blagodušno podarilo v isti namen zdatno podporo 100 gol-dinarjev. — Cesarska visokost, presvitli maršal, nadvojvoda Albreht je za ustanovitev prostovoljne požarne brambe v Črnomlju zdatno podporo 30 gl. blagodušno podaril.

— (Akademično društvo „Triglav“) v Gradci ima tretje redno zborovanje v soboto 19. novembra 1881 v gostilni „zum Prinzen Koburg“ Zinzendorfgasse Nr. 5. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Predavanje g. Košana: „Zgodovinska črtica o reformacijski dobi na Slovenskem.“ 3. Kritika. 4. Poročilo g. predsednika o čitalničnih razmerah. 5. Slučajnosti. Gosti dobro došli! Začetek točno ob 8. zvečer.

— (Jour fixe!) Člani literarno-zabavnega kluba vabijo se k „jour fixu“, ki bode v soboto 19. novembra ob 8. zvečer v Tavčarjevem hotelu. Na dnevnem redu je berilo g. Vrhovca.

Iz mestnega zbora ljubljanskega.

V Ljubljani, 17. novembra.

Predsedoval je župan g. Laschan, navzočnih bilo je 24 mestnih odbornikov.

Mestni odbornik dr. Suppan nasvetuje, naj bi se dr. Franu Schifferju, kateri uže od leta 1830. deluje kot zdravnik v mestu ljubljanskem in to na korist občine, kjer zdravi tudi brezplačno reveže v najbolj oddaljenih predmestjih, podelilo o priliki njegove petdesetletnice, kar je bil doktorjem promoviran, častno meščanstvo ljubljanskega mesta. Ta predlog se sprejme jednoglasno.

Mestni odbornik Regali govori o svojem predlogu in pravi, naj bi se gostilničarjem, kateri se bavijo s klanjem prašičev, ta njih posel nekoliko olajšal s tem, da sicer plačajo takso ravno tisto, kakor jo morajo plačati, če koljejo v mestnej klavnici, da pa se jim dovoli klati

doma, ako naznanijo klanje vsacega prašiča mestnemu živinozdravniku, da ta pregleda živino in jim potem izroči živinozdravniško boleto. G. Regali utemeljuje svoj predlog ter pravi, da ima veliko gostilničarjev od klanja prašičev največji dobiček in ker jim ne kaže klati svojih prašičev v mestnej klavnici, naj bi se jim dala olajšava s tem, da se postava o klavnem redu nekoliko predrugači, kar se tem lažje stori, ker mestna blagajna ne bode trpela nikakešne škode. Mestni živinozdravnik bode uže imel dovolj časa, da pregleda živino, katero bodo naznanili za klanje gostilničarji.

Na županovo vprašanje, ali g. Regali želi, da se njegov predlog izroči v pretres policijskemu odseku, odgovori g. Regali, da ne, kajti ker on misli, da mestni odbor lahko sam v tej zadevi meščanom pomaga.

Mestni odbornik dr. Zarnik označuje predlog Regalijev nujnim, kajti zdaj najbolj koljejo gostilničarji in to do Božiča. Če se izroči ta predlog kakemu odseku, potem je odstavljen ad calendas graecas, kajti v najvažnejšem času, od zdaj do Božiča, gostilničarjem ničesa ne koristi, ampak ostane vse pri zdanjem neugodnem običaji in pač bi se lahko reklo, da zavlačujemo stvar, kakor v kakšnem odboru „Krähwinkelna“.

Podžupan g. Fortuna se izjavi, da naj bi ostalo pri zdanjej navadi. Treba je, da se gostilničarji strogo nadzorujejo, kajti oni prodajejo gostom meso, kateri je jedó, ne da so je surovo videli.

Dalje tudi g. Regali podpira nujnost svojega predloga, češ, da je zdaj najboljši čas za gostilničarje, ako isti zdaj ne morejo doma klati in delati dobrih jetrnih in krvavih klobas, katerih največ prodajo, potem jim to nič ne koristi, da odsek o tem razpravlja. G. Regali pravi, da se bode gostilničarjem še slabše godilo, kakor zdaj, ako ne bodo mogli klati prašičev, kar jim največ nese, da se jim tako

vzame zadnji gotovi kos kruha. Bojé se pri nas ikrastih prašičev, ali le v mestu se ne smejo jesti, zunaj mesta, v Šiški, na Viči itd., sploh v okolici, kamor zahajajo najrajši ljubljanski prebivalci, tam bodo pa brez sanitarnih ovir smeli pojesti ikrasto prašičevo meso, katero itak nij škodljivo, če pride na mizo skuhano. (Dalje prih.)

Tuji:

17. novembra:

Pri Slonu: Kräftner iz Gradca. — Moses z Dunaja. — Framelj iz Varaždina. — Laborist iz Valentignea.

Pri Mallči: Buchwald, Freund, Katz, Berger z Dunaja. — Toriser iz Trsta. — Vilar iz Pudob.

Dunajska borza 18. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76	gld.	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	"	85	"
Zlata rent	93	"	65	"
1860 drž. posojilo	133	"	—	"
Akcije narodne banke	833	"	—	"
Kreditne akcije	362	"	80	"
London	118	"	40	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	38	"
C. kr. cekini	5	"	59	"
Državne marke	57	"	95	"

Komí,

dobro izurjen v **specerijske prodajalnici** in **prodajalnici z mešaním blagom**, ki je popolnem zmožen nemščine in slovenščine, želi dobiti službe. — Blagovoljne ponudbe sprejema pod šifro „L. K. 15“ administracija „Slov. Naroda“. (649—2)

Vabilo k udeležitvi

dobitnih šans velike, od hamburškega mesta garantovane denarne loterije, v kateri se mora

9 milijonov 140.340 mark

v teku nekaj mesecev **gotovo** dobiti.

Novi, v 7 oddelkov urejeni igralni načrt ima mej 100.000 lozi **50.800 dobitk**, in sicer oziroma

400.000 drž. mark,

posebno pa

1 dob. á m. 250.000	3 dob. á m. 8000
1 " á m. 150.000	3 " á m. 6000
1 " á m. 100.000	55 " á m. 5000
1 " á m. 60.000	5 " á m. 4000
1 " á m. 50.000	109 " á m. 3000
2 " á m. 40.000	212 " á m. 2000
3 " á m. 30.000	10 " á m. 1500
1 " á m. 25.000	2 " á m. 1200
4 " á m. 20.000	533 " á m. 1000
7 " á m. 15.000	1074 " á m. 500
1 " á m. 12.000	100 " á m. 300
23 " á m. 10.000	29115 " á m. 138
	itd. itd.

Žrebanje dobitk je po načrtu uradno do-ločeno.

Za prihodnje prvo žrebanje dobitk te ve-like denarne loterije velja

celi orig. loz le 6 mark, ali gl. 3.50 av. bank. pol orig. loza le 3 marke, ali " 1.75 " "

četrt " " ali " 90 kr. " "

ter se ti od države garantovani originalni lozi proti pošiljavi svote v gotovini ali po nakaz-nici, ali pa proti povzetju zneska v najoddalje-nejše kraje franco razpošiljajo. Manjše svote morejo se priposlati tudi v pisemnih markah.

Hiša Steindecker je v kratkem času svojim interesentom izplačala **velike dobitke** po mark **125.000, 80.000, 50.000**, več po **30.000, 20.000, 10.000** itd. in je s tem pripomogla k sreči mnogovrstnih rodbin.

Uloge so v primerji velikim dobitkom jako nezatne ter se mora le priporočati, da se je-denkrat sreča poskusi.

Vsak udeleženec dobi pri naročbi uradni načrt, iz katerega se razvida razdeljenje dobitkov in dotičnih razredov, kakor tudi uloge, in po vzdigovanji dobitk oficijalni listek vzdigne-nih števil.

Dobitki se izplačujejo točno pod državnim poročtvom ter se morejo na direktno vposlanje ali na željo interesentov z mojimi zvezami na vseh večjih tržiščih Avstrije izplačati.

Naročila naj se povratno in vsakako

pred 30. novembrom t. l.

zaupno pošljejo na **trdno staro tvrdo**

Josef Steindecker,

Bank & Wechselgeschäft, Hamburg.

P. S. Hiša Josef Steindecker — poznata kot solidna in reelna — ne potrebuje posebnih reklam; te zato izostanejo, na kar se čestito občinstvo opozarja. (604—5)

Slabotnega starčka in mladega moža slednja življenja pomoč.

Moj 80 letni mož in jaz, ki sem zdaj 74 let stara, midva oba sva prišla ob vse moči in davno bi uže ne bila živela več, da nijsa **Iv. Hoff**-ovo sladnega izlečka zdravstveno pivo, ki so ga nama priporočili, rabila in ga še rabiva. Nama obema je dalo le to sladno pivo moč in življenje in midva izrekava fabrikantu najglobokejšo zahvalo. Najina želja je, da se ta izjava v interesu starih in telesno slabotnih osob priobči in pripravljena sva tudi na ustna vprašanja odgovarjati.

Charlotte Ewald, roj. Heinrich,

(žena upokoj. sedlarja iz cesarske konjarnice), Moabit, Cerkvene ulice št. 15.

Prosim, da mi pošljete 60 steklenic sladnega piva in 15 zavitkov sladnega bonbona.

C. kr. dvornemu oskrbovatelju gospodu Ivanu Hoffu, komisijskemu svetniku, posestniku c. kr. zlatega križca za zasluge, vitezu visocih redov, izumitelj

in jedin fabrikant Iv. Hoffovega sladnega izlečka, dvorni oskrbovateľ mnogim knezom evropskim, na Dunaji, fabrika: Grabenhof, Bräunerstrasse 2, pisarna in zaloga: L. Graben, Bräunerstrasse 8.

Uradno zdravstveno potrdilo.

C. kr. osredni odbor itd. Flensburg: **Ivana Hoffa** sladnega izlečka zdravstveno pivo se je skazalo kot prav izvrstno krepilo.

Majoor Wittge, delegiranec c. pruskih bólnic.

Svarilo! pri rabi ponarejenih, takozvanih sladnih izdelkov.

Zahtevajo naj se le **pravi**, 57krat od cesarjev in kraljev in največjih medicinskih veščakov odlikovani in priznani **Iv. Hoffovi** sladni izdelki z varstveno znamko (podoba izumi-teljeva), registrirano pri c. kr. kupčijske sodniji v Avstriji in Ogrskeji. Nepravim izdelkom družih manjkajo zdravilne snovi zelišč in pravo narejanje Ivana Hoffa sladnih izdelkov in lahko po izjavah zdravnikov zelo škodljivo vplivajo na zdravje.

Pravi Ivan Hoffovi sladni bonboni za prsa so v višnjem papirji. **Menj kot za 2 gl. se ne pošilja.** (518—8)

Zaloga: V Ljubljani: **G. Piccoli**, lekar, **P. Lassnik**, **H. L. Wencel**, specerijska prodajalnica. V Gorici: **Peter Venutti**, **G. Christofletti**, lekarja. V Celji: **J. Kupfer-schmidt**, lekar. V Mariboru: **Max Morie**, **F. P. Hollasek**. V Ptuiji: **Jos. Hahmir**, **V. Sellenschegg**. V Reki: **N. Pavacic**.